

สารนํารู้อของกรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบโดยองค์การอนามัยโลก (WHO Framework Convention on Tobacco Control; WHO FCTC)*

ภรภัทร ปัญญาวิช**

ที่มาและความสำคัญ

กรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบขององค์การอนามัยโลก (WHO Framework Convention on Tobacco Control; WHO FCTC) เป็นสนธิสัญญาที่เกิดจากความตระหนักถึงปัญหาการแพร่ระบาดของยาสูบขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงมาตรการด้านสุขภาพขั้นสูงสุดในการส่งเสริมการสาธารณสุขและเป็นมิติทางกฎหมายใหม่สำหรับความร่วมมือด้านสุขภาพระหว่างประเทศ

WHO FCTC เป็นสนธิสัญญานับแรกที่เจรจาภายใต้การจัดการของ WHO โดย WHO FCTC ได้รับการรับรองโดยการประชุมสมัชชาอนามัยโลกเมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๘ นับตั้งแต่นั้นมีผลใช้บังคับในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ สนธิสัญญาระหว่างประเทศนี้ได้กลายเป็นหนึ่งในสนธิสัญญาที่ได้รับการยอมรับอย่างรวดเร็วและกว้างขวางที่สุดในสหประชาชาติ (United Nations: UN) เป็นประวัติการณ์ โดยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มี ๑๘๐ ประเทศทั่วโลกให้สัตยาบันต่อ WHO FCTC รวมถึง ๕๐ ประเทศในสหภาพยุโรปที่เป็นสมาชิกของ WHO

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา WHO FCTC ประสบความสำเร็จในการชูประเด็นเรื่องการควบคุมยาสูบให้เป็นวาระระดับโลก ในขณะที่เดียวกันก็ช่วยชีวิตผู้คนและส่งเสริมสุขภาพของคนทั่วโลก ซึ่งมาตรการที่ระบุไว้ใน WHO FCTC นั้น เน้นย้ำถึงความสำคัญของแนวทางที่ใช้เพื่อลดทั้งอุปสงค์และอุปทานของยาสูบ ทั้งนี้ มีหลักฐานเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นว่ามาตรการเหล่านี้ปกป้องผู้ใหญ่และเด็กจากการเริ่มสูบบุหรี่และอันตรายที่เกี่ยวข้องกับยาสูบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ ประเทศไทยได้เข้าเป็นรัฐภาคีของ WHO FCTC และได้มีการอนุวัติการกฎหมายให้สอดคล้องกับกรอบอนุสัญญาดังกล่าว โดยมีการตรากฎหมายพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. ๒๕๖๐ ขึ้นและมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นต้นไป

วัตถุประสงค์ของกรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบโดยองค์การอนามัยโลก

* บทความประจำเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

** บุคลากรจัดทำฐานข้อมูลกฎหมาย ฝ่ายค้นคว้าและเปรียบเทียบกฎหมาย กองกฎหมายต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

WHO FCTC มุ่งเน้นถึงความสำคัญของกลยุทธ์ในการลดอุปสงค์และอุปทานของยาสูบ และการจัดทำกรอบสำหรับมาตรการควบคุมยาสูบที่จะนำไปใช้ในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ ซึ่งรวมถึงการดำเนินการเพื่อวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

- ๑) ปกป้องนโยบายด้านสาธารณสุขจากผลประโยชน์ทางการค้าและผลประโยชน์อื่น ๆ ในอุตสาหกรรมยาสูบ (มาตรา ๕.๓)
- ๒) การใช้มาตรการด้านราคาและภาษีเพื่อลดความต้องการยาสูบ (มาตรา ๖)
- ๓) การปกป้องผู้คนจากการใกล้ชิดกับวันบุหรี่ (มาตรา ๘)
- ๔) การควบคุมเนื้อหาที่แสดงบนผลิตภัณฑ์ยาสูบ (มาตรา ๙)
- ๕) การควบคุมการเปิดเผยข้อมูลของผลิตภัณฑ์ยาสูบ (มาตรา ๑๐)
- ๖) การควบคุมบรรจุภัณฑ์และการติดฉลากผลิตภัณฑ์ยาสูบ (มาตรา ๑๑)
- ๗) การเตือนประชาชนเกี่ยวกับอันตรายของยาสูบ (มาตรา ๑๒)
- ๘) การห้ามการโฆษณา การส่งเสริม และการสนับสนุนรูปแบบใด ๆ ซึ่งผลิตภัณฑ์ยาสูบ (มาตรา ๑๓)
- ๙) การมอบความช่วยเหลือให้กับผู้คนที่ต้องการยุติการเสพติดยาสูบ (ข้อ ๑๕)
- ๑๐) การควบคุมการค้าผลิตภัณฑ์ยาสูบอย่างผิดกฎหมาย (มาตรา ๑๕)
- ๑๑) การห้ามการขายแก่ผู้เยาว์และโดยผู้เยาว์ (มาตรา ๑๖)
- ๑๒) การสนับสนุนทางเลือกที่เป็นไปได้ทางเศรษฐกิจอื่น ๆ มาทดแทนการปลูกยาสูบ (มาตรา ๑๗)

นอกจากนี้ มาตรา ๗ ของสนธิสัญญาดังกล่าว ได้ขอให้ที่ประชุมสมัชชาภาคี (Conference of the Parties: COP) เสนอแนวปฏิบัติในการดำเนินการตามอนุสัญญา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยภาคีในการปฏิบัติตามพันธกรณีของตนภายใต้สนธิสัญญา^๑

การอนุวัติตาม WHO FCTC ในการควบคุมยาสูบในประเทศฝรั่งเศส (ประเทศภาคี)

๑. การกำหนดสถานที่ปลอดบุหรี่

โดยส่วนมากมักมีการห้ามสูบบุหรี่ในสถานที่สาธารณะและสถานที่ทำงานในร่ม อย่างไรก็ตาม ในบางสถานที่ เจ้าของหรือผู้จัดการอาจกำหนดพื้นที่สูบบุหรี่ไว้โดยเฉพาะ รวมถึงการห้ามสูบบุหรี่ในระบบขนส่งสาธารณะเกือบทุกรูปแบบ ยกเว้นแท็กซี่และสถานที่กลางแจ้งบนเรือเชิงพาณิชย์ นอกจากนี้ กฎหมายการควบคุมยาสูบในประเทศฝรั่งเศสยังห้ามมิให้สูบบุหรี่ในพื้นที่กลางแจ้งบางแห่ง โดยเฉพาะพื้นที่ที่ผู้เยาว์มัก

^๑World Health Organization, Europe. “WHO Framework Convention on Tobacco Control (WHO FCTC)” . สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗, จาก [https://www.who.int/europe/teams/tobacco/who-framework-convention-on-tobacco-control-\(who-fctc\)](https://www.who.int/europe/teams/tobacco/who-framework-convention-on-tobacco-control-(who-fctc))

แวะเวียนมาเป็นประจำ ทั้งนี้ เขตอำนาจศาลต่าง ๆ ของประเทศอาจตรากฎหมายเขตปลอดบุหรี่ที่เข้มงวดกว่ากฎหมายกลางของประเทศได้

๒. การโฆษณา การส่งเสริม และการสนับสนุนยาสูบ

ตามกฎหมาย กำหนดให้ห้ามมิให้โฆษณาและส่งเสริมการจำหน่ายยาสูบทั้งในประเทศและข้ามพรมแดนทุกรูปแบบ โดยมีข้อยกเว้นบางประการ เช่น การอนุญาตให้แสดงผลิตภัณฑ์ยาสูบ ณ จุดขายเท่านั้น นอกจากนี้ยังห้ามการสนับสนุนอุตสาหกรรมยาสูบทางการเงินหรือการสนับสนุนอื่น ๆ ทุกรูปแบบ อย่างไรก็ตาม กฎหมายอนุญาตให้ออกอากาศการแข่งขันมอเตอร์สปอร์ตในประเทศที่อนุญาตให้โฆษณายาสูบที่มีการโฆษณายาสูบในทางตรงหรือทางอ้อมได้

๓. บรรจุกฎหมายและการติดฉลากยาสูบ

บรรจุกฎหมายสำหรับซองบุหรี่และยาเส้นทุกซองต้องเป็นไปตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด โดยบรรจุกฎหมายต้องมีสี ขนาด และรูปร่างตามมาตรฐาน และอาจระบุเฉพาะข้อมูลผลิตภัณฑ์และคำเตือนด้านสุขภาพที่กำหนดเท่านั้น ซึ่งผลิตภัณฑ์ยาสูบประเภทมิกซ์วันทั้งหมดต้องมีข้อความหรือรูปภาพคำเตือนด้านสุขภาพรวมกันกินพื้นที่ถึงร้อยละ ๖๕ ของด้านหน้าและด้านหลังของบรรจุกฎหมายผลิตภัณฑ์ยาสูบ และจำเป็นต้องมีคำเตือนทั่วไป ๑ รายการและข้อความให้ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบและการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่ต้องใช้พื้นที่ร้อยละ ๕๐ ของแต่ละด้านของบรรจุกฎหมายอีก ๑ รายการ สำหรับผลิตภัณฑ์ยาสูบไร้ควัน จะต้องมีคำเตือนข้อความที่ได้รับอนุญาตครอบคลุมพื้นที่ร้อยละ ๓๐ ของด้านหน้าและด้านหลังของบรรจุกฎหมายผลิตภัณฑ์ยาสูบ และห้ามการติดฉลากที่ทำให้เข้าใจผิดหรือข้อความที่ต้องห้าม

๔. เนื้อหาและการเปิดเผยข้อมูลผลิตภัณฑ์ยาสูบ

กฎหมายควบคุมเนื้อหาที่ระบุในยาสูบ ห้ามมิให้มีการใส่รสชาติที่มีลักษณะเฉพาะหรือส่วนผสมที่ช่วยให้ดูดซึมนิโคตินได้ รวมถึงส่วนผสมที่อาจสร้างแรงจูงใจให้เชื่อว่ามีประโยชน์ต่อสุขภาพ และส่วนผสมที่เกี่ยวข้องกับการกระตุ้นพลังงานและความมีชีวิตชีวา โดยกฎหมายกำหนดให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้าต้องเปิดเผยข้อมูลเนื้อหาและการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของผลิตภัณฑ์ยาสูบของพวกเขาต่อหน่วยงานรัฐบาลฝรั่งเศสด้วย^๒

^๒Campaign for Tobacco-Free Kids. “Tobacco Control Laws” . สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗, จาก <https://www.tobaccocontrol.org/legislation/france>